

نقش شبکه‌های اجتماعی بر اثربخشی آموزش حرفه‌ای پرستاران

وجیهه ظهورپرونده*، علی اسدی

چکیده

مقدمه: رشد شبکه‌های اجتماعی باعث شده است تا کاربردهای جدیدی از جمله در آموزش‌های غیر رسمی و ضمنی (دیداری، شنیداری و نوشتاری) برای این ابزار تعریف شود. تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام بر اثربخشی آموزش حرفه‌ای پرستاران انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه یک طرح آزمایشی از نوع طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون چند گروهی است. در این مطالعه از بین پرستاران یکی از بیمارستان‌های فوق تخصصی خصوصی در تهران، مطابق با معیارهای ورود ۹۰ نفر انتخاب شدند و به صورت تصادفی در قالب سه گروه ۳۰ نفری که هر گروه تحت یک نوع شیوه آموزش (حضوری، خودخوان و از طریق تلگرام) بود، گروه‌بندی شدند. آنالیز آماری با استفاده از شاخص‌های آماری توصیفی و تحلیل واریانس یک طرفه، تحلیل واریانس دو متغیری و آزمون فیشر انجام شد.

نتایج: میانگین نمره افراد در روش تدریس با شیوه تلگرام به مقدار ۳/۷ نمره بیش از روش خودخوان و به مقدار ۱/۶۶ نمره بیش از روش تدریس حضوری بود. همچنین میانگین نمره افراد در روش تدریس حضوری ۲/۰۳ نمره بیش از روش خودخوان بود. علاوه بر این، دو متغیر ساعات کاری (۰/۱۹-) و نوع تدریس (۰/۵۳) به صورت مستقیم و دو متغیر سن (۰/۱۷۸) و سابقه شغلی (۰/۰۸-) به صورت غیرمستقیم بر نمره افراد تأثیرگذار بودند. بیش‌ترین تأثیر مربوط به متغیر نوع تدریس بود (۰/۵۳). کم‌ترین تأثیر نیز مربوط به سابقه شغلی بود.

نتیجه‌گیری: مدیران پرستاری می‌توانند برای ارتقای اثربخشی آموزش ضمن خدمت پرستاران از شبکه‌های اجتماعی موبایلی استفاده نمایند. حاصل این مطالعه می‌تواند برای سوپروایزرهای آموزشی راهنمای عملکردی مفیدی باشد.

واژه‌های کلیدی: آموزش، شبکه اجتماعی موبایلی، تلگرام، پرستاران

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / اسفند ۱۳۹۷؛ ۱۸(۵۷): ۵۰۸ تا ۵۱۶

مقدمه

آگاهی‌های عمومی و تخصصی نیروی انسانی آنها دارد و هر چه این زمینه‌ها به روز و بهینه شود قابلیت سازگاری سازمان با محیط متغیر و بی ثبات کنونی بیشتر خواهد شد (۲).

در دهه ۱۹۹۰ با ظهور نظریه‌های منبع محور و دانش محور صاحب نظران بیان داشتند که موفقیت سازمان‌ها

با ورود به هزاره سوم میلادی و با پیشرفت‌های فناوری و تحولات شگرف و پر شتاب در محیط‌های کاری، یکی از دل مشغولی‌های اصلی مدیران سازمان‌ها در قرن حاضر آموزش و توسعه منابع انسانی است (۱). زیرا امروزه حیات سازمان‌ها بستگی زیادی به مهارت‌ها و

تهران، ایران. (asadi@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۶/۱۲/۶، تاریخ اصلاحیه: ۹۷/۵/۷، تاریخ پذیرش: ۹۷/۶/۲۶

* نویسنده مسؤو: دکتر وجیهه ظهورپرونده (استادیار)، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور، ایران. zohoory2002@yahoo.com
علی اسدی، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، پرستار بیمارستان عرفان نیایش،

نه به دلیل دستیابی به منابع مادی بلکه ناشی از دارایی‌های نامشهودی است که به سازمان‌ها برتری رقابتی خاصی می‌بخشند (۳). در این میان، نیروی انسانی که به اندازه کافی از دانش شناختی (دانش چه؟) و مهارت‌های پیشرفته برای (دانش چگونه؟) فهم سیستمی (دانش چرا؟) و خلاقیت خود انگیزه برای رویارویی با چالش‌ها و موانع سازمانی برخوردار باشد از اهمیت خاصی برخوردار است. در حقیقت پیام رسا و صریح این تغییرات و شرایط نوین جهانی، پیام تولید، انتقال، کاربرد و ذخیره دانش و مهارت از راه رویکردها و مکانیزم‌های اثربخشی مانند آموزش منابع انسانی است (۴)، که در این میان، نقش استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی به ویژه شبکه‌های اجتماعی جهت برخورداری از فرصت‌های آموزشی انعطاف‌پذیر بر کسی پوشیده نیست. به گونه‌ای که برخی صاحب‌نظران، شبکه‌های اجتماعی مجازی را بعد جدید قدرت در سده ۲۱ دانسته‌اند (۵).

یکی از شبکه‌های اجتماعی مطرح و پرکاربرد در ایران و جهان، شبکه اجتماعی تلگرام است. آنچه مسلم است، تأثیرات رو به افزایش شبکه‌های اجتماعی همچون تلگرام منجر به تغییرات محسوس در شیوه‌های توزیع اطلاعات و ارتباط افراد، گسترش مرزهای فرهنگی (۶) عادت‌های کاربران (۷) و به طور کلی سبک زندگی افراد (۸) شده است. در این میان، فعالیت‌های آموزشی نیز مستثنی نبوده و انفجار رسانه‌های اجتماعی و امکانات شبکه سازی، شیوه‌های یادگیری نوینی را برای سازمان‌ها و مؤسسات آموزشی به ارمغان آورده است (۹). از زمان ظهور شبکه‌های اجتماعی تاکنون پژوهشگران بسیاری نظیر یانگ (Yang)، پاسک و هارگیتای (Pask & Hargitai شوارتز) (Schwartz)، سلوین (Selwyn)، مزر (Mezer) و همکاران ربلایرو هیو (Roblyer, Hew) به بررسی و پژوهش در زمینه کاربرد آن‌ها در امور آموزشی اقدام کرده‌اند و به این نتیجه دست یافتند که شبکه‌های اجتماعی از طریق ابزارهای اینترنتی، تفکر

انتقاد گروهی، یادگیری پروژه محور تیمی و حل مساله گروهی را تقویت می‌کنند و قدرت آن‌ها نیز تنها به دلیل تولید و به اشتراک گذاشتن دانش بین اعضای این شبکه‌ها نیست، بلکه امکان بازتاب دادن و تولید دانش جدید را نیز فراهم می‌آورند (۱۰). الیسون (Elison) و همکاران، کریستوفیدز (Christofides) و همکاران و راس (Ross) استفاده از شبکه‌های اجتماعی در امر آموزش را موجب افزایش توانمندی در یادگیرندگان دانسته‌اند. تسو (Tsai) و همکاران، دسترسی به محتوای الکترونیکی را به عنوان ویژگی بارز و مؤثر شبکه‌های اجتماعی بر شمرده‌اند. والکنبرگ (Valkenburg) و همکاران، میسون (Mason) و رنی (Rennie) و الیسون (Elison) و همکاران (امکان شرکت را به عنوان فرصت فراهم شده توسط شبکه‌های اجتماعی در امر آموزش قلمداد کرده‌اند. هانگ و یین (Hung & Yuen)، تسهیل تعاملات اجتماعی میان مخاطبان و وانگ و چو (Wang & Chiu) نیز بالا بردن سرعت تولید و اشاعه دانش را به عنوان ویژگی‌های ممتاز کاربرست این شبکه‌ها در آموزش دانسته‌اند. ردیگر (Redecker) هم به یادگیری مادام‌العمر و مستقل یادگیرنده در این رابطه اشاره می‌کند (۱۰). لی و مک لوهان (Lee & McLuhan) سایت‌های شبکه اجتماعی را به عنوان ابزارهای آموزشی که دانشجویان می‌توانند از آن‌ها برای ارتباطات و حمایت اجتماعی برای دریافت و به اشتراک‌گذاری اطلاعات استفاده کنند، معرفی کرده‌اند (۱۱). بلکریشنن (Balakrishnan) در پژوهش خود نشان داد که کاربرد رسانه اجتماعی در آموزش و یادگیری تجربه مشارکت و ارتباط بین دانش‌آموزان و دانشجویان را توسعه می‌دهد (۱۲). پژوهش اید و الجبری (Eid & Al-jabri) نیز نشان داد که روابط مثبت و معناداری بین چت و گفتگوی آنلاین، تبادل فایل، تبادل دانش و سرگرمی و لذت یادگیری برای دانشجویان وجود دارد (۱۳). نتایج پژوهش بیکردیک (Bickerdike) نشان داد عادت‌های مطالعه و راهبرد مطالعه با افزایش استفاده

روی سایر جنبه‌های تأثیرگذار این شبکه‌ها، لازم است همگام با رشد و تکامل شبکه‌های اجتماعی مجازی در ابعاد مختلف، کارکرد آنها به ویژه نقش آنها در آموزش مورد بررسی بیشتر قرار گیرد. بر این اساس، این تحقیق با هدف بررسی تأثیر کاربرد شبکه اجتماعی تلگرام بر ارتقای اثربخشی آموزش‌های حرفه‌ای پرستاران انجام شد.

روش‌ها

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش جزء طرح‌های گسترش یافته از طرح‌های آزمایشی با طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون چند گروهی بود. این طرح به این دلیل انتخاب شد که ۳ گروه (خودخوان، تلگرام و حضوری) در پژوهش شرکت داشتند. جامعه آماری این پژوهش را کلیه پرستاران بیمارستان نیایش تهران تشکیل داد که بر اساس آمار این بیمارستان تعداد آنها ۱۱۸ نفر بود. طی یک پرسشنامه نظرخواهی از بین پرستاران بیمارستان تعداد ۹۰ نفر داوطلب شدند که به سه گروه ۳۰ نفری تقسیم شدند. با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با استفاده از روش قرعه‌کشی انتخاب و به طور مساوی (گروه‌های ۳۰ نفری) در سه گروه آموزش به صورت خودخوان، تلگرام و حضوری قرار گرفتند. (امکان دسترسی ۲۴ ساعته به اینترنت تلفن همراه و استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام وجود داشت). سه روش تدریس در این تحقیق مورد مطالعه قرار گرفته است که از دو منبع معتبر علمی جهت پرستاران استفاده گردید و این سه روش به شرح زیر است:

- ۱- روش خود خوان: در این روش پرستاران گروه مربوطه می‌بایست در زمانی معین دو کتاب معرفی شده را در رابطه با تفسیر نوار قلبی مورد مطالعه قرار دهند و در آزمون پایانی شرکت نمایند.
- ۲- روش کلاس حضوری: در این روش مباحث اصلی و مهم کتاب با استفاده از کلاس حضوری به صورت هفتگی

از شبکه‌های اجتماعی آنلاین در ارتباط است (۱۴). یافته‌های پژوهش کومسای (Kmsay) نشان داد که میزان یادگیری و یادداری گروه آزمایش که از طریق شبکه مجازی آموزش دیده بودند، نسبت به گروه کنترل که آموزش حضوری دیده بودند، به طور معناداری افزایش یافته است (۱۵). کریستین (Christine) و همکاران نیز به این نتیجه دست یافتند که به کارگیری شبکه‌های اجتماعی می‌تواند موجب بهبود دانش، نگرش و مهارت‌های نوشتاری شود (۱۶). ژنگ و ونکاتش (Zhang & Venkatesh) در پژوهش خود نشان دادند که روابط مستقیم و غیر مستقیم آنلاین و روابط مستقیم آفلاین به طور قابل توجهی با عملکرد شغلی مرتبط هستند (۱۷). نتایج تحقیق یانگ و تانگ (Yang & Tang) نشان داد که متغیرهای شبکه‌های مشورتی با عملکرد دانشجویان در کلاس درس و در اجتماع ارتباط مثبت داشتند (۱۸). علی آبادی و همکاران نشان دادند که بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و مولفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (۵). المیر (Malmir) و همکاران به این نتایج دست یافتند که میزان پیشرفت تحصیلی و یادداری دانشجویانی که زبان انگلیسی را از طریق شبکه اجتماعی مجازی آموزش دیدند بیشتر از میزان پیشرفت تحصیلی و یادداری دانشجویانی بود که به روش سنتی زبان انگلیسی را آموزش دیدند (۱۹).

در مجموع با عنایت به این که حرفه پرستاری یکی از مشاغل است که آموزش به روز نقش اساسی در ارتقای کیفیت عملکرد آنها برای مراقبت و رسیدگی به بیماران دارد و آموزش حرفه‌ای پرستاران باید به بهترین شکل انجام گردد و با توجه به نقش نوظهور نرم‌افزارهای پیام رسان همچون تلگرام و با توجه به نوظهور بودن پدیده شبکه‌های اجتماعی و عدم آشنایی با تمامی آثار این شبکه‌ها و همچنین برخورداری این پدیده از ویژگی سیال بودن و پویایی و لزوم انجام پژوهش‌های بیشتری بر

دامنه سنی ۴۱ تا ۴۵ سال بودند. میانگین سنی نمونه تحقیق نیز برابر با ۳۰/۴ سال بوده است. ۳۹ نفر (۴۳/۳) از پاسخ‌دهندگان دارای سابقه کاری کمتر از ۵ سال، ۳۲ نفر (۳۵/۶) دارای سابقه کار بین ۱۰-۵ سال، ۱۴ نفر (۱۵/۶)، دارای سابقه کار بین ۱۵-۱۰ سال، ۵ نفر (۵/۵)، دارای سابقه کار بین ۲۰-۱۵ سال بوده‌اند. ۳۴ نفر از پاسخ‌گویان (۳۷/۸) یک شیفته و ۵۶ نفر (۶۲/۲) دو شیفته مشغول فعالیت بودند. میانگین نمرات کسب شده در روش تلگرام ۱۶/۲ و انحراف معیار ۲/۱۱ بیش‌ترین مقدار، روش حضوری ۱۴/۶ و انحراف معیار ۲/۷۵ کم‌ترین میانگین را دارا بود.

برای تحلیل اثربخشی آموزش از طریق تلگرام به نسبت روش‌های دیگر (حضوری و خودخوان) بیش‌تر است از روش تحلیل واریانس استفاده گردید. نتایج آزمون F نشان داد مقدار آن در سطح خطای کوچک‌تر از ۱ درصد معنادار شده است. این امر بدین معنا است که اثربخشی روش‌های تدریس با همدیگر متفاوت است و نوع تدریس بر نمرات افراد تأثیرگذار بوده است (جدول ۱).

جدول ۱: نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه

مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	P
۲۰۶/۰۲۲	۲	۱۰۳/۰۱۱	۱۶/۳۴۱	۰/۰۰۱
۵۴۸/۴۳۳	۸۷	۶/۳۰۴		
۷۵۴/۴۵۶	۸۹			

آزمون F اختلاف بین میانگین گروه‌ها را نشان می‌دهد، ولی این که کدام گروه‌ها با هم اختلاف معنادار دارند را مشخص نمی‌کند. به این منظور، ابتدا آزمون همگنی واریانس لئون اجرا شد تا مشخص شود که آیا واریانس بین گروه‌ها برابر است یا خیر. سپس متناسب با آن، آزمون آماری مناسب برای بررسی مقایسه‌ی بین گروه‌ها اجرا شد. نتایج این آزمون نشان داد که سطح معناداری آن بیش از ۰/۰۵ است و بنابراین برابری واریانس گروه‌ها پذیرفته شد.

توسط پژوهشگر (که خود سابقه تدریس موارد مباحث فوق را در غالب سوپروایزر آموزشی بیمارستان داشته است و تجربه بالینی کافی را نیز در این زمینه دارا بود) صورت گرفت و در پایان مجموعه کلاس‌های آموزشی آزمون پایانی برگزار شد.

۳- روش آموزش با استفاده از تلگرام: در این روش نیز اسلایدهای ارائه شده در کلاس‌های حضوری بشکل متنوع تری در طول دوره زمانی معین و در ساعات مختلف شبانه روز توسط پژوهشگر به گروه سوم ارائه شد و در پایان آزمون پایانی از افراد شرکت‌کننده به عمل آمد. استفاده از شبکه مجازی کاملاً برای افراد شرکت‌کننده روشن بود و نیاز به آموزش آن توسط متخصص رایانه نبود. قابل ذکر است که آزمون پایانی هر سه گروه در یک روز و در یک زمان مشخص برگزار شد.

از کلیه شرکت‌کنندگان هر گروه قبل از اجرای آموزش یا معرفی منابع پیش‌آزمون به عمل آمد. پیش‌آزمون به صورت ۲۰ سؤال چهار جوابی و به صورت تصادفی از بین سؤالات آزمون‌های سال‌های قبل ورودی کارشناسی ارشد پرستاری وزارت بهداشت از بحث مورد نظر انتخاب شد و برای همه گروه‌ها یکسان بود. آزمون نهایی نیز به تصادفی هم ارز با پیش‌آزمون تهیه گردید. آنالیز آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS-22 شاخص‌های آماری توصیفی انجام شد به منظور بررسی اثربخشی آموزش از طریق تلگرام نسبت به روش‌های دیگر (حضوری و خودخوان) از تحلیل واریانس یک طرفه، تحلیل واریانس دو متغیری و آزمون فیشر استفاده شد.

نتایج

توزیع فراوانی جامعه آماری مورد مطالعه بر اساس سن، سابقه کار و شیفت کاری نشان می‌دهد که، ۱۶ نفر (۱۷/۸) در دامنه سنی کمتر از ۲۵ سال، ۳۶ نفر (۴۰/۰) در دامنه سنی بین ۲۶ تا ۳۰ سال، ۲۹ نفر (۳۲/۲) دامنه سنی ۳۱ تا ۳۵ سال، ۲۲ نفر (۲/۲) در دامنه سنی ۳۶ تا ۴۰ سال و ۷ نفر (۷/۸) در

با هم به لحاظ آماری و در سطح خطای کوچکتر از ۵ درصد معنادار شده‌اند. می‌توان نتیجه گرفت که روش‌های تلگرام، حضوری و خودخوان به ترتیب بیش‌ترین اثربخشی را در نمره افراد داشته‌اند.

هرچند نتایج آزمون‌های تعقیبی تقریباً یکسان و مشابه است، اما توصیه شده است در شرایطی که برابری واریانس‌ها پذیرفته شد، بهترین آزمون تعقیبی، آزمون فیشر یا LSD است که نتایج آن در جدول ۲ مشاهده می‌شود. در این جدول مشاهده می‌شود که تفاوت هم‌ی روش‌های تدریس

جدول ۲: مقایسه میانگین‌ها با استفاده از روش فیشر

روش تدریس	میانگین	انحراف استاندارد	نوع تدریس	تفاوت میانگین‌ها	انحراف استاندارد	سطح معناداری
خودخوان	۱۲/۵	۲/۷۵	تلگرام	۲/۷*	۰/۶۴۸	۰/۰۰۰۱
خودخوان	۱۲/۵	۲/۷۵	تلگرام	۱/۶۶*	۰/۶۴۸	۰/۰۱۲
حضوری	۱۴/۶	۲/۶۲	خودخوان	-۲/۰۳*	۰/۶۴۸	۰/۰۰۲
خودخوان	۱۴/۶	۲/۶۲	تلگرام	-۳/۷*	۰/۶۴۸	۰/۰۰۰۱
تلگرام	۱۶/۲	۲/۱۱	خودخوان	۲/۰۳*	۰/۶۴۸	۰/۰۰۲
تلگرام	۱۶/۲	۲/۱۱	تلگرام	-۱/۶۶*	۰/۶۴۸	۰/۰۱۲

اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که یک شیفته یا دو شیفته بودن افراد بر روی نمرات کسب شده‌ی آن‌ها تأثیرگذار است. در سطر پنجم اثر متقابل روش تدریس و شیفته کاری نشان داده شده است. به عبارتی تأثیر هم‌زمان این دو متغیر مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج حاکی از آن است که تأثیر متقابل این دو متغیر به لحاظ آماری معنادار نشده است. به این ترتیب، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که اثر متقابل روش تدریس و شیفته کاری بر نمرات افراد تأثیری ندارد. مقدار ضریب تبیین تعدیل شده در جدول نیز که برابر با ۰/۲۸۳ است بیانگر این نکته است که ۲۸/۳ درصد تغییرات نمرات افراد در اثر دو متغیر روش تدریس و نوع شیفته کاری رخ داده است.

با توجه به این که ممکن است تفاوت نمرات افراد تحت تأثیر ساعات کاری آنها در طول روز قرار گرفته باشد، سعی شد تا این متغیر نیز وارد تحلیل شود و پس از آن به بررسی تفاوت‌های موجود در زمینه اثربخشی روش‌های مختلف تدریس پرداخته شد. از این رو از روش تحلیل واریانس دو متغیری استفاده شد که نتایج آن را در جدول ۳ مشاهده می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که تأثیر روش تدریس به تنهایی بر نمرات افراد در سطح خطای کوچکتر از ۱ درصد معنادار شده است و بنابراین نمرات افراد از نوع روش تدریس تأثیر می‌پذیرد. تأثیر شیفته کاری نیز به تنهایی بر نمرات افراد تأثیرگذار بوده است هرچند سطح معناداری آن کمتر و در سطح ۵ درصد معنادار شده است. به عبارتی با

جدول ۳: نتایج آزمون تحلیل واریانس دو متغیری

سطح معناداری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	مدل تصحیح شده
۰/۰۰۰۱	۸/۰۱۱	۴۸/۷۲۰	۵	۲۴۳/۶	عرض از مبدا
۰/۰۰۰۱	۲۹۶۸/۷۳	۱۸۰۵۴/۶۸	۱	۱۸۰۵۴/۶۸	روش تدریس
۰/۰۰۰۱	۱۵/۶۹۴	۹۵/۴۴	۲	۱۹۰/۸۸	شیفته کاری
۰/۰۴۰	۴/۳۶۷	۲۶/۵۶	۱	۲۶/۵۶	

روش تدریس*شيفت کاری	۱۱/۰۷۴	۲	۵/۵۳	۰/۹۱۰	۰/۴۰۶
مقدار خطا	۵۱۰/۸۵	۸۴	۶/۰۸		
کل	۱۹۶۱۹/۰	۹۰			

بیش‌تر نموده و اثربخشی آن را افزایش داد.

بحث

هدف از این پژوهش، بررسی نقش شبکه اجتماعی تلگرام بر اثربخشی آموزش حرفه‌ای پرستاران بود. نتایج نشان داد که اثربخشی روش‌های تدریس (حضوری، خودخوان و تلگرام) با همدیگر متفاوت است بدین صورت که روش‌های تلگرام، حضوری و خودخوان به ترتیب بیش‌ترین اثربخشی را در نمره افراد داشته‌اند. پژوهش مشابهی جهت مقایسه یافته حاصله با نتایج آن وجود نداشت، اما یافته مذکور از جهاتی مشابه با نتایج پژوهش‌های زیر است؛ پاپهن‌زاده و راسخ که در پژوهشی به بررسی تأثیر استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام بر عملکرد یاددهی-یادگیری پرداختند، نتایج پژوهش حاکی از تأثیر تلگرام بر یاددهی-یادگیری بود (۲۰)، جوادی‌نیا و همکاران در پژوهشی نشان دادند که بین استفاده از تلگرام و عملکرد تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد (۲۱). کمالیان و همکاران که در پژوهشی به بررسی تأثیر فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات بر توانمندسازی کارکنان پرداختند؛ نتیجه پژوهش آنها نشان داد که کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات تأثیر مستقیم و معناداری بر کلیه ابعاد توانمندسازی کارکنان دارد (۲۲). حمیدی و همکارانش در پژوهش خود در زمینه کاربرد فناوری اطلاعات در توانمندسازی شغلی نشان دادند که ارتباط معناداری بین دو متغیر وجود دارد (۲۳). یانگ و تانگ نیز در پژوهش خود تأثیر شبکه‌های اجتماعی در عملکرد تحصیلی را تأیید نمودند (۱۸). نتیجه بررسی ژنگ و ونکانش نیز نشان داد که روابط مستقیم و غیر مستقیم آنلاین و روابط مستقیم آفلاین به طور قابل توجهی با عملکرد شغلی مرتبط

از میان متغیرهایی که انتظار می‌رفت به صورت مستقیم بر نمره افراد تأثیر داشته باشند، تنها متغیر سن تأثیر معناداری بر متغیر وابسته نداشته است و تأثیر متغیرهای نوع تدریس و ساعات کاری معنادار بود. تأثیر متغیر جنس بر ساعات کاری و تأثیر ساعات کاری بر انتخاب نوع تدریس نیز معنادار نشد. در جدول ۴ اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته به نمایش درآمده است.

جدول ۴: اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل متغیرهای مستقل بر

متغیرهای وابسته

متغیر	مدل مردان	
	مستقیم	غیرمستقیم
سن	-	۰/۱۷۸
ساعات کاری	- ۰/۱۹	-
سابقه شغلی	- ۰/۰۸	- ۰/۰۸
تدریس	۰/۵۳	-

نتایج جدول فوق حاکی از آنست که دو متغیر ساعات کاری و نوع تدریس به صورت مستقیم و دو متغیر سن و سابقه شغلی به صورت غیرمستقیم بر نمره افراد تأثیرگذار بوده‌اند. بیش‌ترین تأثیر مربوط به متغیر نوع تدریس است که برابر با ۰/۵۳ است. کم‌ترین تأثیر نیز مربوط به سابقه شغلی است که به صورت منفی بوده است. از جمله محدودیت‌های پژوهش مختص بودن نمونه به پرستاران یکی از بیمارستان شهر تهران است که تعمیم‌پذیری نتایج را با محدودیت مواجه می‌سازد؛ لذا پیشنهاد می‌شود با انجام پژوهش‌های مرتبط با شبکه‌های مجازی موبایلی علاوه بر کاستن از هزینه تحمیل شده بر فراگیران و جامعه آموزشی در هر سطح و مقطعی در رابطه با آموزش با جذاب‌تر نمودن نحوه آموزش علاقه‌مندی افراد را به آموزش

نمونه آماری بیش تری مورد بررسی قرار گیرد. این فناوری در آموزش پزشکی است.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام موجب افزایش اثربخشی آموزش حرفه‌ای پرستاران شده است؛ علت این اثربخشی را می‌توان در ویژگی‌های اصلی شبکه‌های اجتماعی چون تعاملی بودن، مشارکتی بدن، امکان استفاده از چندرسانه‌ای و مهم‌تر از همه مبتنی بر رویکرد سازنده‌گرایی این رسانه آموزشی دانست. در محیط مبتنی بر رویکرد سازنده‌گرایی فراگیران خود مسؤول یادگیری خود هستند، فعال‌اند و همین عوامل موجب بهبود یادگیری می‌گردد. مدیران پرستاری می‌توانند برای ارتقای اثربخشی دوره‌های آموزش حرفه‌ای پرستاران با توجه به آن که این قشر فرصت اندکی برای حضور در جلسات حضوری دارند یا زمان کافی برای مطالعه ندارند از امکانات فضای مجازی به شکل بسیار کارآمدی بهره‌گیرند.

قدردانی

از کلیه پرستاران بیمارستان عرفان نیایش تهران که با علاقه در پژوهش شرکت کردند و پرسشنامه‌ها را با شکیبایی و دقت تکمیل کردند، کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

هستند(۱۷). بنابراین، لازم است که مدیران سازمان‌ها به منظور بهره‌برداری مؤثر از این فناوری‌ها و استفاده از قابلیت‌های آنها برای توانمند نمودن کارکنان برنامه‌های مناسبی تدوین و استراتژی درستی را نسبت به بهره‌گیری از این امکانات، تدارک ببینند.

از سوی دیگر، از میان متغیرهایی که انتظار می‌رفت به صورت مستقیم بر نمره افراد تأثیر داشته باشد، تنها متغیر سن تأثیر معناداری بر متغیر وابسته نداشت و تأثیر متغیرهای نوع تدریس و ساعات کاری معنادار بود. تأثیر متغیر جنس بر ساعات کاری و تأثیر ساعات کاری بر انتخاب نوع تدریس نیز معنادار نشد. در این زمینه نیز پژوهش مشابهی جهت مقایسه یافته حاصله با نتایج آنها وجود نداشت.

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به انتخاب نمونه، روش نمونه‌گیری و همچنین تعداد نمونه محدود اشاره کرد. با توجه به نتیجه پژوهش، به مجریان درگیر در حوزه آموزش پزشکی توصیه می‌گردد که با فرصت‌ها و مزایای شبکه‌های مجازی آشنا شوند و با توجه به زیرساخت‌های لازم، از این فناوری در آموزش بهره‌گیرند. لازمه به کارگیری این توصیه انجام پژوهش‌هایی در زمینه به کارگیری این فناوری در آموزش پزشکی است. همچنین به پژوهشگران علاقمند در حوزه شبکه‌های اجتماعی توصیه می‌شود که در پژوهشی به بررسی زیرساخت‌های لازم جهت ارائه آموزش از طریق شبکه‌های اجتماعی بپردازند. همچنین تأثیر شبکه‌های اجتماعی در آموزش پزشکی با

منابع

1. Shafizadeh H, Razaki Shirsavar H, Shirvani SH. [Baresiye Asarbakhshiyeh Dorehaye Amoozesh Zemne Khedmat Az Didgahe Karkonan: Motalee Moredi]. Quarterly Journal of Educational Leadership & Administration. 2013; 7(1): 81-99. [Persian]
2. Hadavand S. [Tahlile Avamele Moaser Bar Tarahi Va Ejrayeh Dorehaye Amoozeshe Fani-Mohandesii (Motale Moredi: SherKate Tozin Niroo)]. Iranian Journal of Engineering Education. 2013; 15(58): 35-46. [Persian]
3. Pedrini M. Human capital convergences in Intellectual capital and sustainability reports. Journal of intellectual capital. 2007; 8(2): 346-366.
4. Pakdel R. [Management and Leadership in Organizational Training (Strategic-System Attitudes)]. Institute of Moen. Tehran; 2004.

- [Persian].
5. Aliabadi K, Rajabiyan dehziroh M, Dortaj F. [A survey on The Relationship Between The Use of Virtual Social Networks and Self-Regulated learning Strategies on Student]. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2017; 10(5):345-357. [Persian]
 6. Ghahreman R, Keimasi M, Heidari A. [Segmenting costumers based on their reactions to social networks marketing on instagram]. *Journal of Information Technology Management*. 2017; 9(3): 571-586. [Persian]
 7. Milosevic I, Ivkovic D, Arsic S, Manasijević D. Facebook as virtual classroom: Social networking in learning among Serbian students. *Telematics and Informatics*. 2015; 32(4): 576-585.
 8. Gikas J, Grant MM. Mobile computing devices in higher education: student perspectives on learning with cellphones, smartphones and social media. *The Internet and Higher Education*. 2013; 19: 18-26.
 9. Bicen C. Determination of university students reasons of using social networking sites in their daily life. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2015; 190: 519-522.
 10. Chen b, Bryer T. Investigating instructional strategies for using social media in formal and informal learning. *The international review of research in open and distributed learning*. 2012; 13(1): 87-104.
 11. Rezaei R, Safa L, Adibi M. [Factors Affecting the Intention of Using Telegram in Educational Activities Case Study: Mashhad University Students]. *Communication Research*. 2016; 23(87): 37-64. [Persian]
 12. Balakrishnan V, Keat Teoh K, Pourshafie T, Kooi Leiw T. [Social media and their use in learning: A comparative analysis between Australia and Malaysia of Educational Technology]. *Australasian Journal of Educational Technology*. 2017; 33(1): 81-97.
 13. Eid MIM, Al-jabri IM. [Social networking, knowledge sharing and student learning: The case of university students]. *Computers & Education*. 2016; 99:14-27.
 14. Bickerdike A, O'Deasmhunaigh C, O'Flynn S, O'Tuathaigh C. [Learning strategies, study habits and social networking activity of undergraduate medical students]. *Int J Med Educ*. 2016; 7: 230-6.
 15. Kmsay M. [Comparing the effectiveness of educating through the social networks and face method on learning and retention of pre-university student in science course social in Khorramdarreh city] [dissertation]. Tehran: university of Allameh Tabatabai; 2016. [Persian]
 16. Christine CC, Flickinger MD, Chisolm MS. Social Media Use in Medical Education: A systematic Review. *Acad Med*. 2013; 88(6):893-901.
 17. Zhang X, Venkatesh V. [Explaining Employee Job Performance: Role of Online and Offline Workplace Communication Networks]. *MIS Quarterly*. 2013; 37(3): 695-722.
 18. Yang HL, Tang JH. [Effects of Social Network on Student Performance: A Web-Based]. *Journal of Asynchronous Learning Networks*. 2003; 7(3): 93-107.
 19. Malmir M, Zare M, Feizabadi N, Sarikhani R. [The effects of social networks on nursing students academic achievement and retention in learning English]. *Iranian Journal Medical Education*. 2016; 16: 265-271. [Persian]
 20. Papahnzadeh M, Rasekh M. [The Effect of Telegram Social Networking on the Teaching-Learning Function of Physical Education Secretaries of Guilan Province]. 16th Iranian Physical Education Conference; 2015 Khorramabad, Lorestan. [Persian]
 21. Javadiniya SA, Erfanian M, Abedini M, Bijari B. [The Effects of Social Networks on Academic Achievement of Students, a Study in Birjand University of Medical Sciences]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 12 (8):598-606. [Persian]
 22. Kamaliyan AR, Salarzahi H, Oliyae Kh. [Naghsh-e Fanavariye Etelaat Dar Tavanmandsaziye Karkonan Sazmane Amoozeshe Fani Herfeii]. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*. 2013; 4(2):39-48. [Persian]
 23. Hamidi M, SartipiYarahmadi R. [The application of information technology in job empowerment of employees working in library of Islamic Azad University, Fifth Region]. *Quarterly Journal Of Knowledge Studies*. 2009; 2(5):59-73. [Persian]

The Role of Social Networks on the Effectiveness of Nurses' Professional Training

Vajiheh Zohoorparvande¹, Ali Asadi²

Abstract

Introduction: *The growth of social networks has led to definition of new applications, including informal and tacit trainings (visual, auditory and written) for this tool. The present study aimed to examine the effect of using telegram social network on the effectiveness of nurses' professional trainings.*

Methods: *This study utilized a multi-group pretest-posttest design. Based on the inclusion criteria, 90 nurses were selected from one of the private specialized hospitals in Tehran and randomly divided into three groups of 30. Each group was assigned to one type of training (face-to-face, self-reading and telegram-based). Statistical analysis was performed using descriptive statistics, one-way ANOVA and factor analysis.*

Results: *The mean score of the telegram-based group was 3.7 points higher than that of the self-reading group and 1.66 points higher than that of the face-to-face group. The mean score of the face-to-face group was 2.3 points higher than that of the self-reading group. In addition, the two variables working hours (-0.19) and teaching method (0.33) and the two variables age (0.178) and job experience (-0.08) had a direct and indirect effect respectively on the participants' scores. The greatest effect was related to the teaching method (0.53) and the smallest effect was related to the job experience.*

Conclusion: *Nursing managers can use mobile social networks to improve the effectiveness of nursing in-service training programs. The results of this study can serve as a useful guide for supervisors.*

Keywords: Training, mobile social network, telegram, nurses

Addresses:

¹ (✉) Assistant Professor, Faculty of Education & Psychology, Payame noor University, Iran. Email: zohoor2002@yahoo.com

² MSc in Educational Management, Nurse of erfan niyayesh Hospital, Tehran, Iran. Email: asadi@yahoo.com